



**אומר השיעור: הרב"ג ר' דוד רוטברג  
קצוני אשמאל: הנער שמחה קסלר  
בישיבת "חפץ חיים" בכפר סבא**

מוכשרים שעזרו בצעדים הראשונים של מציאת עבודה ודיוור.

ר' יוסף נתקבל כפקיד בבית המשפט במשכורת מצערה, ובתום יום עבודה מפרך היה משרך רגליו בכבדות במעלה הדר הכרמל אל דירתו הצנועה במדרגות הקנאים. בהיכנסו, עטו עליו ילדיו, מי לעזרה בהפשטת המעיל ומי בהגשת משקה. ביד רמה ניהל את ביתו, ועל פיו ישק כל דבר. בצעירותו למד בישיבת מטרסדורף תקופה לא ארוכה, ולאורם של רבותיו כיוון את הליכות חייו. תמיד ראוהו יושב ומעיין בספר, למרות עייפותו הרבה. כל מי שנכנס לבית נתבקש לומר דבר תורה, ובמיוחד סביב חג הפסח מה נתחדש בהגדה. את שלא הספיק בעצמו ציפה לראות מילדיו, ושמה לראותם עולים במעלות התורה. לחבריהם השמיע פירושים ושעשועי לשון ששמע בישיבה, כגון: על ודו"ק, "ידין בגויים מלא גויות", "טוב תתי אותה לך". את חופשתו מלא שמחה לשמוע את בנו בכורו מרביץ תורה ברבים. הוכיח סופו על תחילתו כי שם נפטר בפתאומיות, ואדם כי ימות באוהל.

לא קל היה באווירת אותם הימים לגונן על הבית מהרוחות שנשכו מבחוץ, ולהעניק לו את הצביון היהודי הטהור. העיר נקראה: "ח'יפה האדומה", על כי

יהודי אוסטריה היו הראשונים לכיבוש הנאצי כבר בתרח"ץ, שנה לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה. בוינא הורגשה היטב פרשת הדיכוי וההשפלות, שרמזה עתיד קודר. ברי מזל השיגו אישורים לצאת לאנגליה ולאמריקה, שעה שאחרים עלו על ספינות רעועות ששטו בנהר הדנובה, וניסו להגיע לארץ כעולים בלתי ליגליים. ביניהם היו שני הגיסים שנשאו אחיות: ר' יוסף קסלר ז"ל ויבלח"ט ר' משה דוד נוימן. רבים מאלו שהגיעו לשערי הארץ דרך נמל חיפה, תקעו בעיר זו יתד להשתקעותם בה. היתה בה קהילה מגובשת וחמה, ועסקנים



■ הרב מאיר וונדר יליד חיפה  
והבר לספסל הלימודים במשך  
כ-חמש עשרה שנה ■

**את חופשתו השנתית  
הקדיש ללימודים בירחי  
כ ל ה ,  
מלא שמחה לשמוע את  
בנו בכורו מרביץ תורה  
ברבים. הוכיח סופו על  
תחילתו כי שם נפטר  
בפתאומיות, ואדם כי  
ימות באוהל.**



חפץ

ולבוא

אח"כ לשיבתו,

אלא שסמוך לאחר מכן נסתלק לבית עולמו. כך הגיע שמחה עם הבאים לשיבת כפר סבא, אלא שבגלל מחלה נאלץ לשוב וללמוד שנה נוספת בחיפה. כנראה באותה שנה אירע מה שסיפר, כי טיול שלושת ימים נקטע באמצע לבקשתו בראותו את שובבותם של הילדים. כאשר חזר לשיבה קפץ מיד לים התלמוד, ובלט בין טובי התלמידים. כל ימיו החזיק לה טובה שבזכותה נשאר בלימוד, לא כפי שהיה נהוג אז שבעבור כמה שנים יוצאים לשוק העבודה. גם המצב הכלכלי בבית דרש זאת, אבל הוא השתדל תמיד להסתדר בעצמו מבלי להעמיס על הוריו את הוצאותיו. במכתבו אליהם ממוצש"ק תרומה תש"ח הוא מבשר, כי זו השבת הראשונה שלא אכלו לחם אלא חלה, ואעפ"כ מבקש שלא לשלוח לו דברי מאכל כי לא חסר לו דבר.

היה ילד שעשועיו של ראש הישיבה, הגאון הגדול הרב אהרון ליב שטיינמן שליט"א, בהערכה וידידות שלא פסקו כל ימיו. ממנו ספג דרכי לימוד, אורחות מוסר ודקדוק במצוות. במכתב לידיד מיום ג' תש"ח הוא מספר על הקבלות שקיבל בועד בענייני התחזוקות בהתמדת התורה, והשתדלות לחשוב בכל מעשה אם הנך גורם צער לחברך. כעבור שנה וחצי בשיבה נטלו, הרה"ג ר' דוד רוטנברג לבחינה אצל הגאון הגדול הרב דוד פוברסקי זצוק"ל, והוא התפעל מידיעותיו ומתשובותיו הקולעות. עם פתיחת זמן הקיץ תש"ט החל ר' שמחה זצוק"ל ללמוד בשיבת פונובויז, ונפתחה תקופה חדשה בחייו.

במניין מיסודם של עדת ישראל יוצאי וינא אשר מאוחר יותר הרכיבו אלוף לראשם את הגאון ר' יואל קלופט זצ"ל. בין צעירים אלו היו מדריכים מוכשרים לקבוצות הנוער, ובפעילות המסועפת אתם חישלו את חוסנם הרוחני של החניכים, והוסיפו נופך יהודי לחיי היום יום. חוויות עזות היו לשמחה נסיעותיו למחנה הקיץ הארצי במושבה מגדיאל שבתוככי פרדסי הדר. שם נפגש עם מאות ילדים ממקומות שונים בארץ, ומדריכים בני תורה שומרי משמרת. יוזכר מהם ר' יעקב אלחנן סמט מפתח תקוה, שבא מיד אחרי חתונתו לחיפה לשבת הבר מצווה של שמחה, ונתקע לשבועות ארוכים בגלל העוצר הגדול, שהטילו הבריטים.



**הגאון הגדול הרב  
אהרון ליב שטיינמן שליט"א**

גולת הכותרת של הפעילות החינוכית היתה בשלהי שנת תש"ו, כאשר קבוצה גדולה של ילדי חיפה נסעה במאורגן ללמוד בשיבת צא"י בכפר סבא אותה ניהל הרב אברהם רייז. גם שמחה רצה להצטרף אליהם, אלא שבדעת אביו היה להכניסו לשיבה בעלת צביון הונגרי, ולכן נסעו לשאול את פי מהר"ץ דושינסקי זצ"ל. הוא יעץ ללמוד תחילה שנתיים במקום שלבו

הייתה בשליטת תנועות הפועלים. היא הראשונה והיחידה שפרצה בחומת השבת, והנהיגה בה תחבורה ציבורית עד היום הזה. ההפגנות ההמוניות נגד הספר הלבן ובעד עליה חופשית סחפו את מיטב הנוער לנושאים לאומיים, ורבים הצטרפו לתנועות המחתרת. ראו מסביב את הצעירים פורקים מעליהם עול תורה ומצוות כזה אחר זה, והיה ידוע רק על אחד או שניים שנסעו ללמוד במקום תורה. משום כך עלתה חשיבותם של מוסדות החינוך הכשר ותנועת הנוער החרדית, ובהשפעתם מקרינה של בני משפחת קסלר נלוו אליהם גם ילדי שכנים שניצלו ליהדות.

בגיל הפעוטות נשלח הילד שמחה לגן "אוהל יעקב". ההמשך הטבעי היה בית הספר "יבנה" בניהולו של הפדגוג ד"ר אברהם כהן. ברבות השנים נסע אף הוא לירחי כלה, ושמח לשמוע לקח מפי תלמידו לשעבר. במכינה הראשונה הקנה את יסודות הקריאה והכתיבה הרב אשר רבינסקי, תלמידו של החפץ חיים בשיבת ראדין, שלצורך מחייתו נעשה מלמד דרדקי. להורים סיפר, כי שנים רבות לא פגש תלמיד כה מוכשר כשמחה. ראשית לימוד חומש ונביא היו אצל המורה אברהם ויינברג. לוחות מלכי יהודה וישראל שהוציא לאור, עוררו בתלמידים את הגעגועים לתקופת הזהרה של הבית הראשון. ההורים היו מעוניינים בתוספת לימודי קודש, ומצאו לכך מסגרת פרטית בשעות אחרי הצהריים. עסקן חרדי פתח כיתות ללימוד משניות, והסיומים נערכו ברוב עם בחגיגות רבה. הרביץ בהם תורה גם הגה"צ ר' מאיר סגל מאסכולת נובה-דוק, שהגיד שיעור שנים רבות בבית הכנסת הגדול. בכיתות הבאות בבית הספר הטביע את חותמו המחנך ר' יצחק פלסנר. בימי שישי היה כפרס מקריא לתלמידים פרקים על גדולי ישראל שהתפרסמו בביטאון "נרות שבת". רושם עז עשתה ההתוודעות אל ענקי הרוח בעמנו, שנינותם ומופת הליכותיהם.

את ראשית החיבה ללימוד הגמרא נטע בשמחה המחנך אשר וגנברג. הוא עצמו היה צמא דעת, נסע לשבות בשיבת פונובויז בצעדיה הראשונים, והקשיב לשיחו של המשגיח הגה"צ ר' אבא גרוסברד זצ"ל. גם בעתיד נסע לשיבות בהן למדו תלמידיו, ובקש משמחה לשגר מכתבי הדרכה ומוסר לבני העולים מגרמניה, כגון: האחים הרטמן ובליןדר, צבי מרשליק, אליהו הופמן ועוד. למניין השבת הקבוע לא הצטרף שמחה, כי התפלל עם אביו